

Funded by
the European Union

EU4Environment
Water and Data in Eastern Partner Countries

ГРОМАДСЬКІ ОБГОВОРЕННЯ

**ПЛАН УПРАВЛІННЯ РІЧКОВИМ БАСЕЙНОМ
РІЧОК ПРИАЗОВ'Я
2025 – 2030**

АНАЛІЗ СТАНУ ПОВЕРХНЕВИХ ТА ПІДЗЕМНИХ ВОД

Катерина Мудра

Блю Ріверз Екологічний Консалтинг

2 КВІТНЯ 2024 Р.

ЗАПОРИЖЖЯ

Implementing partners

Co-funded by

With funding from

ПУРБ = АНАЛІЗ СТАНУ МПВ/МПЗВ + ПРОГРАМА ЗАХОДІВ

- 1 – Забруднення МПВ
- 2 – Забруднення МПЗВ
- 3 – Гідроморфологічні зміни
- 4 – Засмічення водних об'єктів твердими побутовими відходами (пластик)
- 5 – Вплив воєнних дій
- 6 – Зони, що підлягають охороні
- 7 – Аналіз водокористування
- 8 – Екологічні цілі

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ЗАБРУДНЕННЯ ОРГАНІЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ

ПРИЧИНА – недостатній ступінь очищення стічних вод або взагалі відсутність каналізаційних мереж та каналізаційних очисних споруд

Органічне забруднення → зміни кисневого балансу поверхневих вод
→ зміни видового складу гідробіонтів (або їх загибелі).

Дифузні джерела:

- 1. Домогосподарства сільського населення, не підключені до каналізаційних мереж та частина міських агломерацій.**

Води відводяться у відстійники, вигріби-накопичувачі → забруднюючі речовини потрапляють у МПЗВ і транспортуються у МПВ.

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ЗАБРУДНЕННЯ ОРГАНІЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ

Точкові джерела – надходження стічних вод у поверхневі води.

- **Житлово-комунальне господарство:**
  - **1 662 населені пункти (з урахуванням непідконтрольних територій)**
  - **5 великих міст** з еквівалентом населення понад 100 тис. чол.
(Маріуполь, Макіївка, Мелітополь, Єнакієве, Харцизьк)

Найбільшого навантаження зазнають річки **Молочна, Міус, Кальміус, Мокрий Єланчик.**

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ЗАБРУДНЕННЯ БІОГЕННИМИ РЕЧОВИНАМИ → ЕВТРОФІКАЦІЯ МПВ

Дифузні джерела – сільськогосподарське виробництво
(застосування мінеральних добрив, гною).

Змив речовин з поверхні водозбору (обумовлений **природними та антропогенними факторами**):

- *з сільськогосподарських угідь та меліорованих земель;*
- *урбанізований стік з територій населених пунктів;*
- *стік з промислових площадок;*
- *стік з територій сільських населених пунктів та тваринних комплексів.*

Високий рівень розораності земель:

- **Херсонська обл. – 90%**
- **Запорізька обл. – 85%**
- **Донецька обл. – 79%**
- **Луганська обл. – 65%**

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ЗАБРУДНЕННЯ БІОГЕННИМИ РЕЧОВИНАМИ → ЕВТРОФІКАЦІЯ МПВ

Точкові джерела

- населені пункти (неочищені стічні води, фосфоровмісні пральні порошки і миючі засоби)
- промисловість (підприємства харчової галузі),
- сільське господарство.

Дані звітності 2ТП-водгосп (2018 рік):

- р. Молочна – КП «Водоканал» Мелітопольської міської ради,
- р. Малий Утлюк – ТОВ «Акимжилсервіс» смт Якимівка,
- р. Кальміус – ПрАТ «Маріупольський меткомбінат ім. Ілліча» м. Маріуполь,
- р. Міус – КП Краснолуцький департамент «Луганськвода»,
- р. Малий Єланчик – КП «Компанія вода Донбасу» МБК м. Амбросієва.

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

АВАРІЙНЕ ЗАБРУДНЕННЯ

- Видобуток корисних копалин
- Металургія
- Хімічна промисловість
- Тваринництво
- Харчова промисловість
- Комунальне господарство

потенційні
джерела
аварійних
забруднень

скиди стічних вод

Змив з територій,
де складуються
відходи

- Найбільшу радіоактивну небезпеку в басейні становлять **шахти та підприємства з переробки руди** (утворення твердих залишків, що містять радіоактивні елементи)
- Найбільша кількість відходів в басейні утворюється на підприємствах **гірничо-металургійної, машинобудівної, вугільної, хімічної промисловості, енергетики.**
- **Електронний сервіс Міндовкілля** - «Реєстр місць видалення відходів» та «Перелік об'єктів, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища по скиданню забруднюючих речовин у водні об'єкти».

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ГІДРОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ

- 1 – Зарегульованість
- 2 – Спрявлення русла
- 3 – Забори води
- 4 – Коливання рівнів води

- протипаводковий захист
- гідроенергетика
- регулювання стоку (ставки, водосховища)
- спрявлення русел річок

183 МПВ (33% всіх МПВ) зазнали **змін**:

163 МПВ – зарегульованість

14 МПВ – зарегульованість та спрявлення

5 МПВ – спрявлення русел

1 МПВ – зазнали змін морфології та гідрологічного режиму

ПІДЗЕМНІ ВОДИ. ЗАБРУДНЕННЯ

- **Точкові джерела забруднення** – відбувається на невеликих за розміром площах, довготривале і концентроване.
- Об'єкти гірничо-видобувних, металургійних, металообробних та коксохімічних підприємств → велика кількість шламовідстійників та хвостосховищ, відстійників промстоків, золівдвалів, полігонів побутових відходів та відвалів порід → фільтрація з відстійників → забруднення як **безнапірних, так і напірних МПзВ.**
- **Дифузні джерела забруднення** – урбанізовані території, промислові зони, сільськогосподарські угіддя - площинний техногенний вплив на МПзВ.
- Забруднення переважно накопичується у верхній частині ґрунтового покриву - вплив на перші від поверхні – **безнапірні групи МПзВ.**

Funded by
the European Union

EU4Environment
Water and Data in Eastern Partner Countries

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Про нас Діяльність Громадянам Бізнесу Медіацентр ЕкоСистема ЕкоЗагроза

Головна — Оголошення — Нормативно-правова база — Наказ Міндовкілля № 288 від 15.03.2024

Наказ Міндовкілля № 288 від 15.03.2024

15/03/2024 : 20:42

Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходам

[Наказ](#)

[Методичні рекомендації](#)

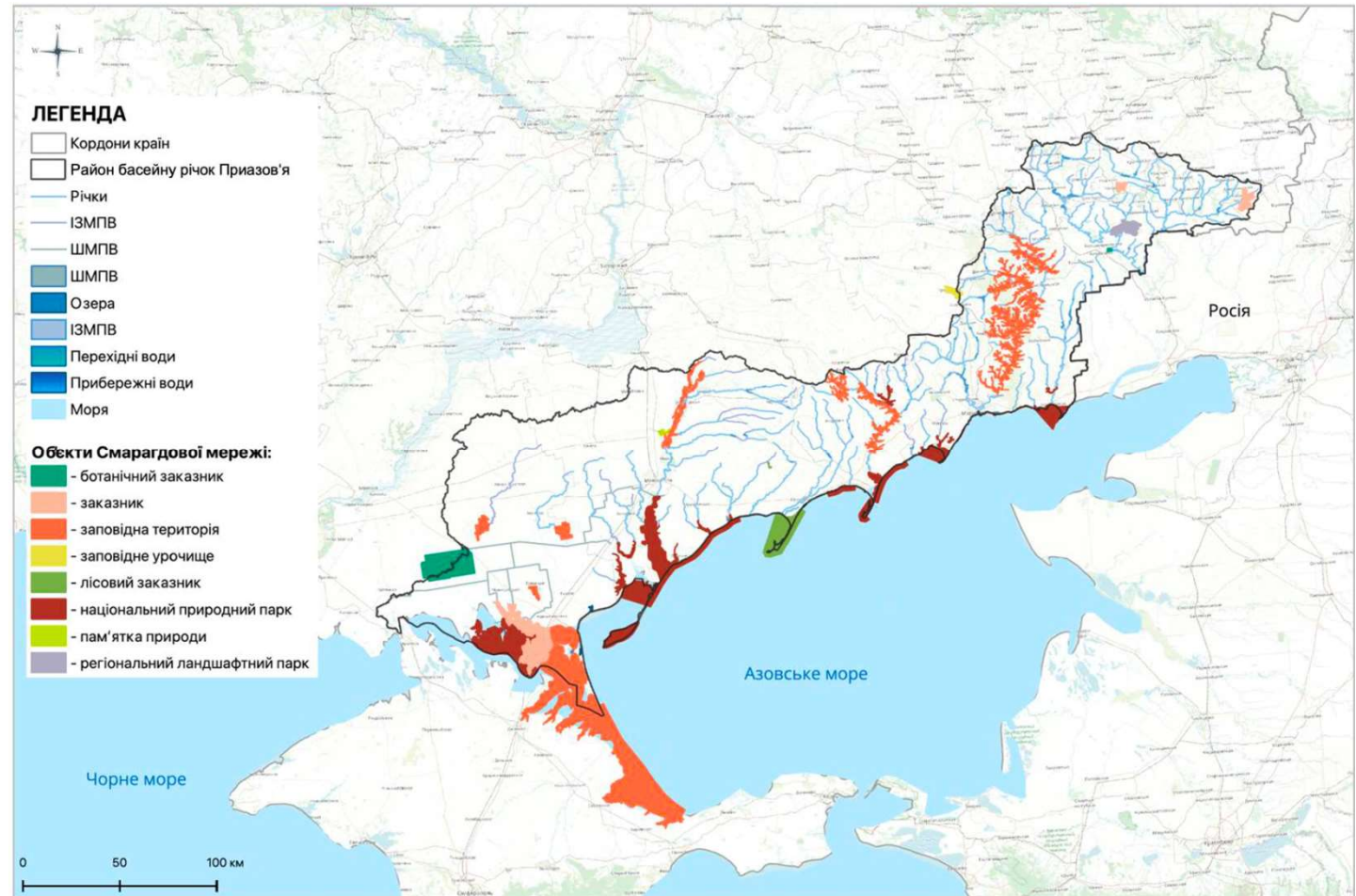
[Додаток до рекомендацій](#)

ЗОНИ (ТЕРИТОРІЇ), ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ. СМАРАГДОВА МЕРЕЖА

20 об'єктів

- Біосферний заповідник -1
- Заказники – 4
- Заповідні території – 7
- Заповідне урочище – 1
- Лісові заказники – 2
- Національні природні парки – 3
- Регіональний ландшафтний парк – 1
- Пам'ятка природи – 1

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

Funded by
the European Union

EU4Environment
Water and Data in Eastern Partner Countries

ЗОНИ (ТЕРИТОРІЇ), ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОХОРОНІ

ЗОНИ САНІТАРНОЇ ОХОРОНИ

Території розміщення водозаборів для питного водопостачання населення.

Законодавчо передбачений цілий ряд дозволених та заборонених дій в межах питних водозаборів.

В басейні розташовано (2021 рік)

108 водозаборів,
(104 – підземні, 4 – поверхневі)

що здійснюють забір води об'ємом
більше 10 м³ на добу

МІСЦЯ РЕКРЕАЦІЇ ТА ВІДПОЧИНКУ НАСЕЛЕННЯ

Це земельні ділянки з прилеглим водним простором, призначені для

організованого відпочинку населення

на прибережних захисних смугах водних об'єктів.

Такі місця визначаються органами місцевого самоврядування відповідно до наданих їм повноважень **щороку** перед початком літнього купального сезону.

Станом на листопад 2023 року

у басейні місця рекреації не визначені
у зв'язку з окупацією території

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ

- У басейні бойові дії тривають **з 2014 року**.
- **2024 рік** – весь басейн перебуває на тимчасово окупованій території, де ведуться активні бойові дії.

Вплив воєнних дій в ПУРБ:

1. Забруднення (органічними, біогенними, небезпечними) речовинами
2. Гідроморфологічні зміни
3. Неможливість здійснення моніторингу вод або скорочення його програми на тимчасово окупованих територіях
4. Неможливість, обмеження управління водними ресурсами на тимчасово окупованих територіях.

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ

Забруднення (органічними, біогенними, небезпечними) речовинами, що спричинене:

- руйнуванням, зупиненням, порушенням технологічного процесу очисних споруд та росту навантажень на них за рахунок збільшення числа внутрішньо переміщених осіб – **інформація відсутня**
- руйнуванням, зупиненням, порушенням технологічного процесу підприємств (в тому числі складів, баз нафтопродуктів)

Березень 2022 року – липень 2023 року: зафіксовано **65 випадків** руйнувань, зупинень чи порушень технологічного процесу підприємств внаслідок воєнних дій.

- руйнування інфраструктури – 53 випадки,
  - порушення роботи – 7 випадків,
  - припинення електропостачання – 4 випадки,
  - демонтаж – 1.
- **прямими потраплянням забруднюючих речовин з ракет, снарядів військової техніки, їх зливом, просочуванням в зонах бойових дій - Моніторинг поверхневих вод в зоні активних воєнних дій та нещодавно звільнених територій наразі не виконується з міркувань безпеки.**

Implementing partners

Co-funded by

With funding from:

ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ

Гідроморфологічні зміни, що спричинені:

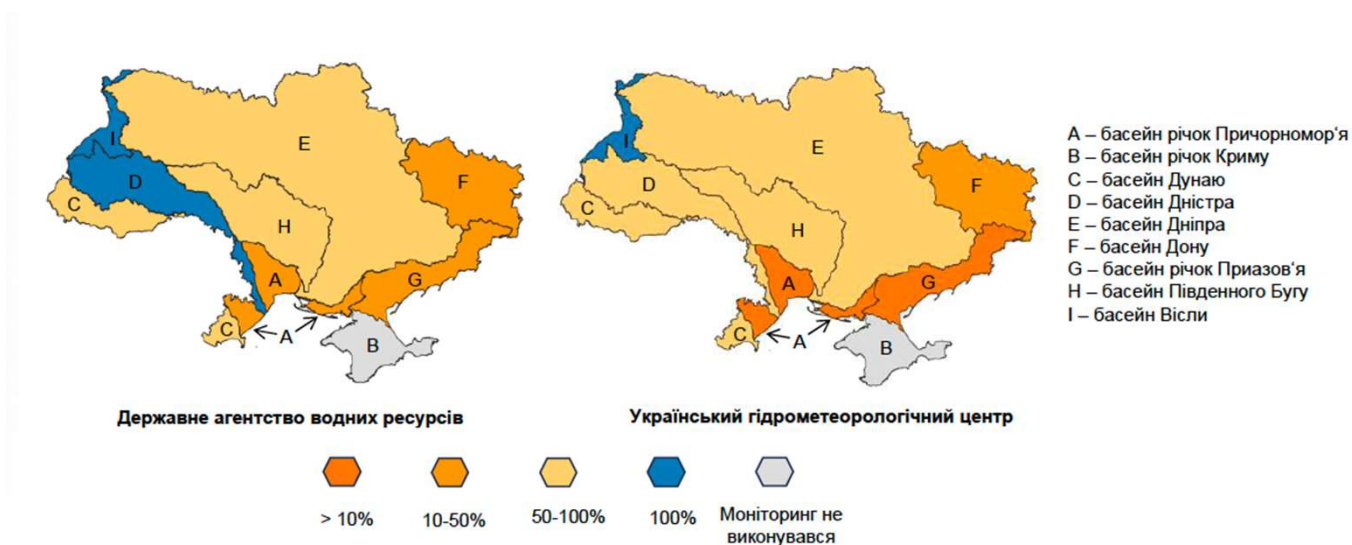
- *зміною гідрологічного режиму в наслідок руйнування, порушенням режиму експлуатації гідротехнічних споруд (греблі, дамби, шлюзи)*
  - **Гідротехнічні споруди на Каїнкулацькому водосховищі р. Токмачка (р. Молочна).** В травні 2023 р. починаючи з м. Токмак воєнні злочинці РФ перекрили річку Токмачка паралельно по всіх мостах та підірвали дві греблі Каїнкулацького водосховища. Інформація щодо стану водного об'єкту відсутня - територія тимчасово окупована.
  - **Перетин на р. Кальчик.** В травні 2023 р. окупанти перекрили р. Кальчик у м. Маріуполь та перетворили на болото замість річки. Це не дало можливості поповнювати резервне водосховище в Старому Криму, яке наповнюється за рахунок потоку річки Кальчик та забезпечує м. Маріуполь водою питної якості.
- *забором води для ліквідації дефіциту води для питних та інших потреб*
  - Через падіння рівня води у **Каховському водосховищі** без водопостачання залишиться значна частина Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської та Херсонської областей.
  - До м. Бердянськ вода подавалася з Каховського водосховища, резервним джерелом води є Бердянське водосховище.

ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ

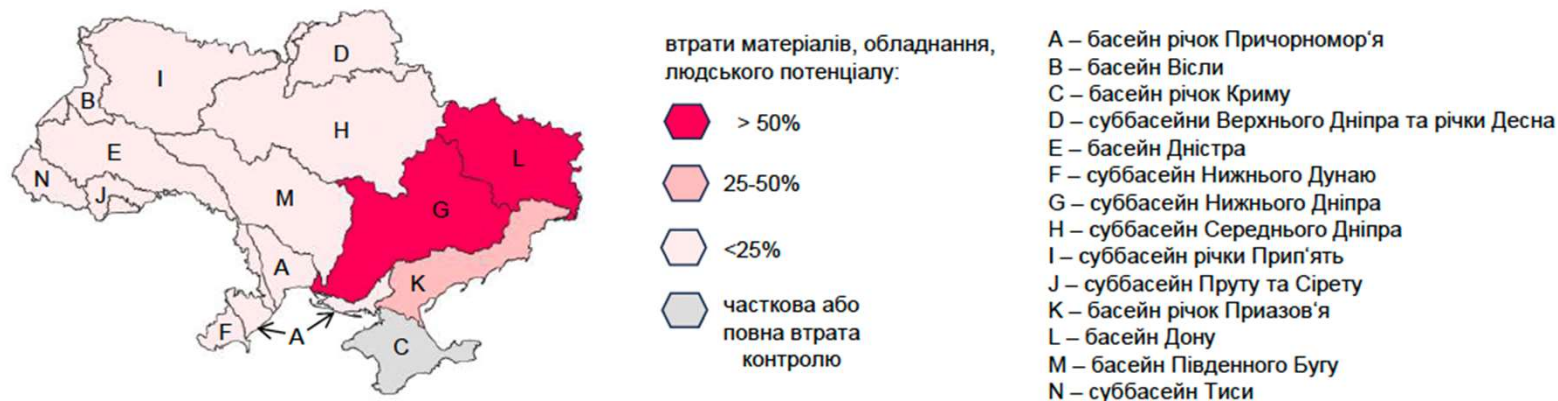
Неможливість здійснення моніторингу вод або скорочення його програми на тимчасово окупованих територіях

- Досягнення цілей виконання моніторингу поверхневих вод за річковими басейнами (%), 2022 рік

Неможливість, обмеження управління водними ресурсами на тимчасово окупованих територіях

- Вплив військових дій на можливість управління водними ресурсами

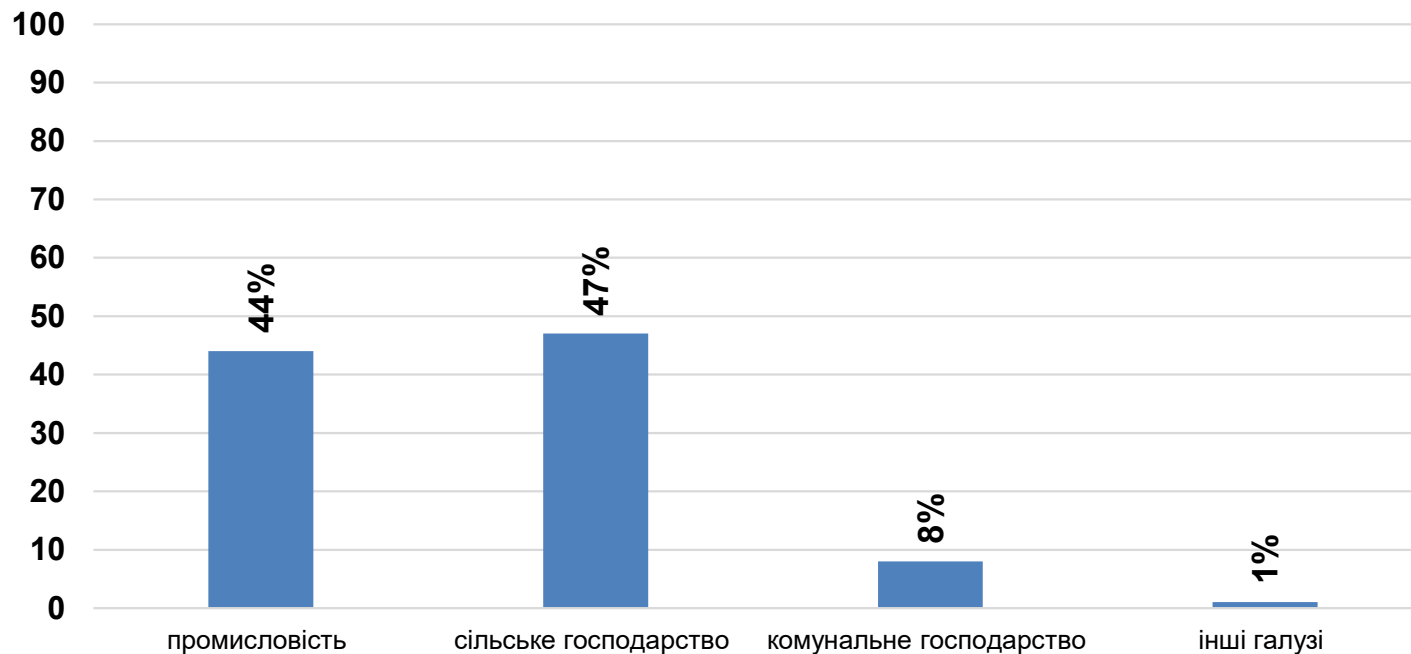

АНАЛІЗ ВОДОКОРИСТУВАННЯ (2019 РІК). ЗАБІР ВОДИ

- **1236 млн куб.м** – 11% від загального обсягу забраної води в Україні.
- **97%** від загального забору води – поверхневі джерела.
- Донецька - 52%, Херсонська - 40%, Запорізька - 8%.

СТРУКТУРА ВОДОПОСТАЧАННЯ

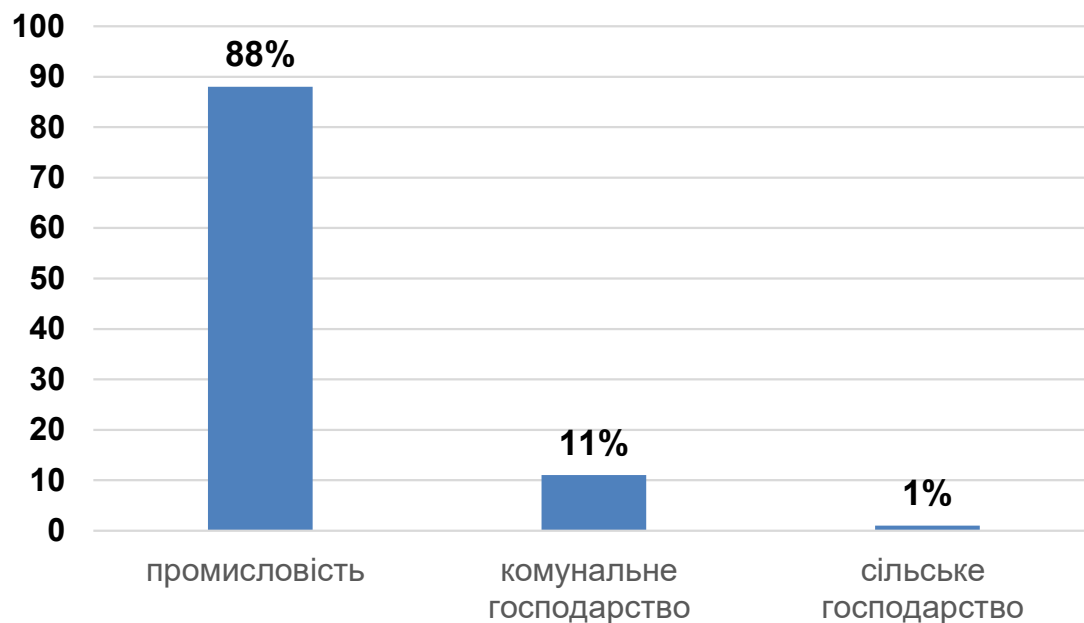
Funded by
the European Union

EU4Environment
Water and Data in Eastern Partner Countries

АНАЛІЗ ВОДОКОРИСТУВАННЯ (2019 РІК). СКИД ВОДИ

- **99% забруднених стічних вод** – житлово-комунальне господарство.
- **1% забруднених стічних вод** – промислові підприємства.

СТРУКТУРА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

СТУПІНЬ ОЧИЩЕННЯ

Funded by
the European Union

EU4Environment
Water and Data in Eastern Partner Countries

ЕКОЛОГІЧНІ ЦІЛІ

ПОВЕРХНЕВІ ВОДИ

до 2030 р.

183 МПВ
(33%)

ПІДЗЕМНІ ВОДИ

до 2030 р.

7 МПЗВ
(47%)

Implementing partners

Co-funded by

With funding from

Funded by
the European Union

EU4Environment
Water and Data in Eastern Partner Countries

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

kmydra_br@ukr.net

European Union for Environment - Water
Resources and Environmental Data

Implementing partners

Co-funded by

With funding from

